

Այս հոյակապ ձեռագրերի խիստ հետաքրքիր դիտումից հետո, ինձ մեծ բավականություն է պատճառում արտահայտելու հիացմունքս մշակութային և գեղարվեստական այդ հարուստ ժառանգության մասին, ինչպես նաև նշելու, որ այն հոգատարությունը, որը ցույց է տալիս Հայկական հանրապետությունը այդ գանձերի նկատմամբ, պատիվ է բերում Հայաստանին անցյալում և այժմ:

6.7.1976 թ.

Ժան Ֆավլյե

Ֆրանսիայի արխիվների գլխավոր գիրեկտոր

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՁԵՌԱԴՐԵՐԻ ԱՃԸ 1974—1976 թթ.

Մաշտոցի անվան Մատենադարանի ձեռագրական հավաքածուները վերջին երեք տարիներին (1974—1976 թթ.) աճել են 246 միավորներով և այժմ ամփոփում են 15536 միավոր:

Այսպիս.

Հավաքածուներ	Առ 31 X 1973 թ.	Առ 31 X 1976 թ.	Աճը երեք տարում	Ո Ր Ի Ց		
				գրն- ված	նվեր ստաց- ված	փո- խանց- ված
Հայերեն ձեռագրեր	10641	10732	91	12	77	2
Հայերեն նոր ձեռագրեր	156	164	8		8	
Հայերեն հմայիլներ	362	370	8	4	4	
Հայերեն պատասիկներ	1963	1984	21		16	5
Արարատառ ձեռագրեր	1800	1892	92		92	
Արարատառ հմայիլներ	34	35	1		1	
Արարատառ պատասիկներ	85	98	13	2	3	8
Այլալեզու ձեռագրեր	141	152	11	2	7	2
Այլալեզու պատասիկներ	108	109	1		1	
Ընդամենը	15290	15536	246	20	109	17

Որպես շնորհակալության և երախտագիտության արտահայտություն, ստորև, այբբենական կարգով, տալիս ենք այն բոլոր անձանց և հաստատությունների անունները, որոնք 1974—1976 թվականների ընթացքում որևէ ձեռագիր են նվիրաբերել Մաշտոցի անվան Մատենադարանին:

1. Ավետումյան Հովսեփ, Լոնդոն, 1976 թ.— 1. Յայսմաուրք, ԺԸ դ., № 10703:
2. Արփիարյան Արփիար, Նյու-Յորք, 1976 թ.— 1. Հայատառ թուրքերեն բանաստեղծություններ, ԺԹ դ., № 10692, 2. Ժողովածու, ԺԸ դ., № 10700, 3. Հայատառ թուրքերեն բանաստեղծություններ, ԺԹ. դ., № 10701, 4. Ախթարք, ԺԸ դ., № 10702:
3. Բաբրջյան Գևորգ, (տե՛ս նաև Զրբաշյան Կարպիսի հետ) Փարիզ, 1976 թ.— 1. Շարակնոց, ԺԷ դ., № 10691:
4. Բալաբանյան Էմիլ, Զիմշիբյան Նովանդ, Մոստիկյան Կարլոս և Վահրամ, Փարիզ, 1976 թ.— 1. Ժամագիրք, 1653 թ., № 10692:
5. Բամպուկեյան Գևորգ, Կ. Պոլիս, 1974 թ.— 1. Գիրք որ կոչի Բանալի գրոց, 1821 թ., № 10648: 2. Աղթարք, ԺԹ դ., № 10649, 3. Մաշտոց, ԺԵ դ.,

- № 10650: 4. Ժամագիրք, Ի դ., հայ. նոր ձեռ. № 157: 5. Յաղագս դատաստանի ժԹ դ., № 10651, 6. Երկրաչափություն, ժԹ դ., № 10652: 1975 թ.— 7. Սաղմոսարան, 1635 թ., № 10683, 8. Պատմություն Արքահամ Կրեւտացոյ, ժԸ դ., № 10684:
6. Բարսեղյան Գրիգոր, Դամասկոս, 1976 թ.— 1. Քերականություն, 1793 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1867, 2. Շարտասանություն, 1565 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1868, 3. Քերականություն, ժԸ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1869, 4. Աստուածաբանություն, 1822, Արաբատառ ձեռ. № 1870, 5. Ոճաբանություն, 1467 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1871, 6. Աղոթագիրք, 1758 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1872, 7. Քերականություն, 1726 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1873, 8. Կրոնական գիրք, 1698 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1874, 9. Կրոնական գիրք, 1819 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1875, 10. Շարտասանություն, 1799 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1876, 11. Կրոնական գիրք, 1703 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1877, 12. Կրոնական գիրք, 18-րդ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1878, 13. Քերականություն, 17-րդ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1879, 14. Կրոնական գիրք, 18-րդ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1880:
7. Գևորգյան Տիգրան, Կահիրե, 1974 թ.— 1. Բժշկարան, ժԹ դ., № 10658, 1976 թ.— 2. Տաղաչափություն, Ի դ., հայ. նոր ձեռ. № 163:
8. Գալստյան Օննիկ, Եգիպտոս, 1976 թ. 1. Հաբեշերեն, ժԷ դ., Այլալեզու ձեռ. № 149:
9. Դարբինյան Վաչիկ, Արթիկի շրջ. Հոռոմ դ., 1976 թ.— 1. Աղոթամատույց, Ի դ., հայ. նոր ձեռ. № 164:
10. Դեմիրճյան Հայկույշ, Սուխումի, 1976 թ.— 1. Վրացերեն ճաշոց, ժԷ դ., Այլալեզու ձեռ. № 151:
11. Եղիայան Արմենակ, Բեյրութ, 1975 թ.— 1. Հուշեր Յոզղաթից, 1929 թ., հայ. նոր ձեռ. № 158:
12. Եղիշե պատրիարք Եռուսաղեմի, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի փափագով, 1975.— 1. Աւետարան Թորոս Խոսկինի, 1268 թ., № 10675:
13. Զարիֆյան Զաֆար, Ն. Նախիջևան, 1974 թ.— 1. Հմայիլ, 1669 թ., № 363, 2. Հմայիլ, ժԹ դ., № 364:
14. Թիբաֆյան Մինդադ, Կալիֆորնիա, 1974 թ.— 1. Արաբատառ պտռ. ժԷ դ., № 40, 2. Պարսկերեն հնագրական պտռ. ժԷ դ., №№ 33—35:
15. Թյուրունճյան Վ., Բեյրութ, 1976 թ.— 1. Բժշկարան, Ի դ., հայ. նոր ձեռ. № 162:
16. Կարինյան Արուշես, Երևան, 1975 թ.— 1. Հայերեն պտռ., № 1964:
17. Կյոֆչյան Հակոբ, Մադրաս, 1976 թ.— 1. Յաղագս քրիստոնեական կրոնի, ժԸ դ., № 10693, 2. Համառոտ քրիստ. վարդապետություն, ժԸ դ., № 10694, 3. Գանձարան-Տաղարան, ժԷ դ., № 10695, 4. Ժողովածու, ժԹ դ., № 10696:
18. Հազարյան Հարություն, Նյու-Յորք, 1974 թ.— 1. Աւետարան, ժԵ դ., № 10643, 2. Նիզամի, Իսկանդարնամե, ժԶ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1801, 3. Հաբեշերեն հմայիլ, Այլալեզու ձեռ. № 143, 4. Իտալերեն երգ, ժԵ դ., Այլալեզու ձեռ. № 144, 5. Քարոզգիրք, ժԶ դ., Այլալեզու ձեռ. № 145, 1975 թ.— 6. Աւետարան, 1862 թ., № 10681, 7 Կանոնագիրք հայոց, 1643 թ., № 10682, 8. Մասն Աւետարանի, Ժ դ., պտռ. № 1971, 9. Մասն Աւետարանի, ժԵ դ., պտռ. № 1972, 10. Մասն Աւետարանի, ժԷ դ., պտռ.

- № 1973, 11. Համառոտութիւն օրինակաց, ԺԸ դ., պտտ. № 1974, 12. Յիշատակարան Աւետարանի Թորոս Ռոսլինի, ԺԸ դ., պտտ. № 1975, 13. Հմայիլ, 1671 թ., № 365, 14. Հմայիլ, 1809 թ., № 366, 15. Հմայիլ եթովպերեն, ԺԵ դ., Ալլալեզու ձեռ. № 146, 16. Օրացույց թուրքերեն, ԺԷ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1803, 17. Հմայիլ արաբատառ 1700 թ., № 35, 1976 թ.— 18. Ժողովածու, 1702 թ., № 10728, 19. Ժողովածու, 1594 թ., № 10729, 20. Ժողովածու, ԺԸ դ., № 10730, 21. Աւետարան, 1660 թ., № 10731, 22. Շարակնոց, ԺԷ դ., № 10732:
19. Հակոբ Գրիգոր, Փարիզ, 1976 թ.— 1. Մեկնութիւն Ղուրանի, 1737 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1881, 2. Մեկնութիւն քերականութեան, ԺԸ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1882, 3. Մեկնութիւն Ղուրանի, ԺԷ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1883:
20. Հակոբ Էվրեկցի, Կ. Պոլիս, 1976 թ.— 1. Մեկնութիւն, ԺԹ դ., № 10708, 2. Հմայիլ, ԺԹ դ., № 10709:
21. Համբարձումյան Մարիամ, Բաղդադ, 1976 թ.— 1. Ժողովածու, 1710 թ., № 10704, 2. Տաղարան, 1623 թ., № 10705:
22. Հարությունյան Կարո, Բեյրութ, 1974 թ.— 1. Ծապոններն տպագիր պտտ. № 1:
23. Հունահայ ոմն, Աթենք, 1975 թ.— 1. Բժշկարան, ԺԸ դ., № 10671:
24. Ղարազոյզյան Վազգեն, Կիրովական, 1975 թ.— 1. Հմայիլ, 1699 թ., № 10674:
25. Մարտիրոսյան Հայկուշ, Մարսել, 1975 թ.— 1. Մեկնութիւն, 1788 թ., № 10672:
26. Մինսկի Վ. Ի. Լենինի անվան Բելոռուսիայի հանրային գրադարան, 1976 թ.— 1. Ատենի ժամագիրք, 1753 թ., № 10711, 2. Ընդարձակ լատիներեն-հայերեն բառարան, 1793 թ., № 10712, 3. Վահան հաւատոյ, ԺԹ դ., № 10713, 4. Ընտր և պատմութիւն, 1843 թ., № 10714, 5. Վոլտեր, Զատիկ, ԺԹ դ., № 10715, 6. Պատմութիւն Յովնանցոց, ԺԹ դ., № 10716, 7. Սան Պերթուզ, Ժարտարապետութիւն, հտ. Ա, ԺԹ դ., № 10717, 8. Նույնի հտ. Բ, ԺԹ դ., № 10718, 9. Աւետարան, ԺԴ դ., № 10719, 10. Ժողովածու, ԺԸ դ., № 10720, 11. Ժողովածու, ԺԸ դ., № 10721, 12. Հերիմարան, ԺԸ դ., № 10722, 13. Տաղարան, 1697 թ., № 10723, 14. Մաշտոց, ԺԷ դ., № 10724, 15. Ժողովածու, ԺԷ դ., № 10725, 16. Տօնացույց և սաղմոսարան, ԺԶ դ., № 10726, 17. Ժողովածու, 1743 թ., № 10727, 18. Բատատիոս, Ժողովրդանից (հունարեն), ԺԸ դ., Ալլալեզու ձեռ. № 150, 19. Ղուրան, ԺԹ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1884, 20. Արաբերեն-թուրքերեն բառարան, 1573 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1885, 21. Միրխոնդ, Տիեզերական պատմութիւն, ԺԷ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1886, 22. Իբրահիմ Հակկի, Մարիֆաթնամէ, 1797 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1887, 23. Հատընտիր նամակներ, ԺԸ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1888, 24. Կըրկ վեզիրի պատմվածքները, ԺԹ. դ., Արաբատառ ձեռ. № 1889, 25. Քերականութիւն, ԺԸ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1890, 26. Աղօթագիրք քրիստոնեական 1726 թ., Արաբատառ ձեռ. № 1891, 27. Հաֆեզ, Դիւան, ԺԷ դ., Արաբատառ ձեռ. № 1892:
27. Մոստիկյան Կարլոս և Վահան, տե՛ս Բալաբանյան էմիլ:
28. Չիմշիրյան Նովանդ, տե՛ս Բալաբանյան էմիլ:

29. Պահարի-Պահլավունի Գրիգոր, Փարիզ, 1975 թ.— 1. Ժամանակագրություն Մ. Օրմանեանի, ԺԹ դ., հայ. նոր ձև. № 159:
30. Պատմության պետական քանդաւան, Երևան, 1975 թ.— 1. Գանձարան, ԺԵ դ., պտո. № 1965:
31. Պարոնյան Անահիտ, Երևան, 1975 թ.— 1. Հմայիլ, 1852 թ., № 370:
32. Պրարլիկյան Հովսեփ, Կ. Պոլիս, 1975 թ.— 1. Երզարան կիմոնճեան, Ի դ., հայ. նոր ձև. № 160. 2. Երզարան կիմոնճեան (թուրքերեն, Ի դ., հայ. նոր ձև. № 161:
33. Զանյան Վարդան, Թեհրան, 1974 թ.— 1. Ճարտասանութիւն, 1633 թ., Արարատառ ձև. № 1802:
34. Զրբաշյան Կարպիս, Բաքոյան Գևորգ, Փարիզ, 1975 թ.— 1. Յայտմարք, 1604 թ., № 10676, 2. Յակոբ Շամախեցի, ԺԸ դ., № 10677, 3. Սաղմոսարան, ԺԷ դ., № 10678, 4. Սաղմոսարան, ԺԷ դ., № 10679, 5. Պտուէ դ., № 1966, 6. Մասն Աւետարանի, Ժ դ., պտո. № 1968, 7. Մասն Աւետարանի, ԺԶ դ., պտո. № 1969:
35. Սագայան Անժելա, Կ. Պոլիս, 1974 թ.— 1. Պատմութիւն վասն շարչարանաց Քրիստոսի, ԺԹ դ., № 10647:
36. Սարաֆյան Գևորգ, Կալիֆորնիա, 1974 թ.— 1. Մեկնութիւն Պորփիրի, 1756 թ., № 10653:
37. Ստեփանյան Գրիգոր, Իրան, 1975.— 1. Աւետարան, 1592 թ., № 10690:
38. Վազգեն Ա. կարողիկոս Ամենայն Հայոց, 1975 թ.— 1. Աւետարան, Է դ., № 10680, 2. Աւետարան, 1250 թ., № 10686, 3. Աւետարան, 1277 թ., № 10687, 4. Աւետարան, 1231 թ., № 10688, 5. Շարակնոց, 1337 թ., № 10689:
39. Վարուժան Բագին, Կ. Պոլիս, 1976 թ.— 1. Շարիաթ, 1677 թ., Արարատառ ձև. № 1804, 2. Շարիաթ, 1671 թ., Արարատառ ձև. № 1805:
40. Տերյան Վահան Էպիսկ. Երևան, 1974 թ.— 1. Աւետարան, 1294 թ., № 10668, 2. Աւետարան, 1625 թ., № 10669:
41. Տիգրանյան Արշակ, Կալիֆորնիա, 1974 թ.— 1. Բժշկարան, ԺԹ դ., № 10661:
42. Քյուրդյան Հարություն, Կանզաս, Ոսլետա, 1974 թ.— 1. Մատթէոս կթղ. դործունեութիւնը, 1857 թ., № 10654, 2. Ժողովածու, ԺԹ դ., № 10655, 3. Պատմութիւն Արմաշու, 1888 թ., № 10656:
43. Քյուրճեան Վահան, Նյու-Յորք, 1975 թ.— 1. Աւետարան, 1303 թ., № 10670:

Ա. Ս. ՄԱՔԵՎՈՍՅԱՆ